

KOD UCZNIĄ

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNIĄ

--	--	--	--	--	--	--	--

dzien miesiac rok

miejsce
na naklejkę
z kodem
 dysleksja

**PRÓBNY EGZAMIN
W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW
HUMANISTYCZNYCH**

Powroty wedrowców

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 10 stron.
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym lub granatowym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Odpowiada im następujący układ kratek na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą - np. gdy wybrales odpowiedź "A":

■	B	C	D
---	---	---	---

6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeżeli się pomylisz,
błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

○	B	C	■
---	---	---	---

7. Rozwiązania zadań od 21. do 28. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Redagując odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsca opatrzone napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

MARZEC 2003

Czas pracy:
120 minut

Liczba punktów
do uzyskania: 50

TEKST I

Pewien człowiek miał dwóch synów. Młodszy z nich rzekł do ojca: „Ojcze, daj mi część majątku, która na mnie przypada”. Podzielił więc majątek między nich. Niedługo potem młodszy syn, zabrawszy wszystko, odjechał w dalekie strony i tam roztrwonil swój majątek, żyjąc rozrzutnie. A gdy wszystko wydał, nastal ciężki głód w owej krainie i on sam zaczął cierpieć niedostatek. Poszedł i przystal do jednego zobywateli owej krainy, a ten poslal go na swoje pola, żeby pasł swinie. Pragnal on napelnic swój żołądek strakami, którymi żywiły się swinie, lecz nikt mu ich nie dawał. Wtedy zastanowil się i rzekł: „Iluz to najemników mojego ojca ma pod dostatkiem chleba, a ja tu z głodu ginę. Zabiore się i pójde do mojego ojca i powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem Ciebie: już nie jestem godzien nazywać się twoim synem, uczyn mie choćby jednym z twoich najemników”.

Wybral się więc i poszedł do swojego ojca. A gdy był jeszcze daleko, ujrzal go jego ojciec i wzruszył się głęboko: wybiegl naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego: „Ojcze, zgrzeszyłem przeciwko Bogu i względem Ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem”. Lecz ojciec rzekł do swoich sług: „Przyniescie szybko najlepszą szatę i ubierzcie go, dajcie mu też pierscion na reke i sandały na nogi. Przeprowadzcie utuczone ciele i zabijcie; będziemy ucztować i bawić się, ponieważ ten syn był umarły, a znów ożył; zaginal, a odnalazł się”. I zaczęli się bawić.

Przypowieść o synu marnotrawnym. Ewangelia wg św. Łukasza. Pismo Święte Nowego Testamentu w: Biblia Tysiąclecia, Poznań - Warszawa 1976.

Zadanie 1. (0 – 1)

Dlaczego młodszy syn zazadał podziału majątku?

- A. Był źle traktowany.
- B. Cierpiał niedostatek.
- C. Pokłócił się z ojcem.
- D. Chciał opuścić dom.

Zadanie 2. (0 – 1)

Z tekstu I wynika, że marnotrawnym można nazwać kogoś, kto

- A. żada podziału majątku.
- B. opuszcza dom ojca.
- C. marnuje majątek.
- D. szuka przygód.

Zadanie 3. (0 – 1)

Tuż przed powrotem do domu ojca syn odczuwa

- A. skruche.
- B. radość.
- C. złość.
- D. rozgoryczenie.

Zadanie 4. (0 – 1)

Ojciec uradował się, ponieważ syn

- A. zdobył doświadczenie.
- B. zgromadził majątek.
- C. obiecał poprawę.
- D. powrócił do domu.

Zadanie 5. (0 – 1)

Wyrażenie „syn marnotrawny” oznacza

- A. rozrzutnego młodzieńca.
- B. niewdzięcznego syna.
- C. nawróconego grzesznika.
- D. zblakaniego wędrowca.

Zadanie 6. (0 – 1)

Przypowieść ma charakter

A. naukowy.

B. dydaktyczny.

C. publicystyczny.

D. poetycki.

Hieronim Bosch, *Wedrowiec (Syn marnotrawny)*, w: *Sztuka świata*, tom 5, Warszawa 1992.

Zadanie 7. (0 – 1)

O tym, że centralna postać na obrazie jest wędrowcem, świadczą:

A. kubrak i łyżka.

B. kapelusz i pasek.

C. nóż i kaptur.

D. kij i kosz.

Zadanie 8. (0 – 1)

Gospoda ukazana na obrazie oznacza

A. fałszywą pobożność.

B. zepsucie obyczajów.

C. duchowe bogactwo.

D. moralny porządek.

Zadanie 9. (0 – 1)

Obraz H. Boscha *Wedrowiec (Syn marnotrawny)* cechuje

- A. dbalosc o szczegóły. C. plaskosc przestrzeni.
B. zatarcie konturów. D. otwarta kompozycja.

Zadanie 10. (0 – 1)

Co symbolicznie oddziela swiat, z którego odchodzi wedrowiec, od swiata, do którego on zmierza?

- A. Gospoda. B. Furtka. C. Kij. D. Pies.

TEKST II

Kalipso zwróciła się do Odysa: – Szczepie dzeusowy, synu Laertesa, przemysłny Odysie! A więc naprawdę chcesz już teraz jechać do domu, do ziemi ojczystej? Życze szczęścia – mimo wszystko... Lecz gdybys wiedział, ile ci sadzoneżnieść niedoli, zanim dojdiesz do ojczyzny, to byś został i razem ze mną pilnowałbys tego domu i byłbys niesmiertelny, chociaż tak bardzo pragniesz zobaczyć swoją żonę. Wciąż za nią tęsknisz, przez wszystkie dni, a przecież smiem powiedzieć, że nie jestem ci od niej gorsza postawą czy wzrostem.

Odpowiadając jej, rzekł Odys przemadry: - Nie gniewaj się, czcigodna bogini. Wiem ci ja sam zbyt dobrze, jak dalece madra Penelopa jest przy tobie posledniejsza uroda i wielkoscia, jest bowiem smiertelna, a ty niesmiertelna i wiecznie mloda – a jednak tęsknie przez wszystkie dni i pragnę pójść do domu i oglądać dzień mojego powrotu. A jeśli na morzu ciemnym jak wino znów mnie któryś z bogów rozbija, wytrwam, bo w piersiach mam serce na ból hartowne. Już tyle wycierpiałem, tyle się natrudziłem wśród fal i na wojnie, że niech ito jeszcze się stanie.

Homer, *Odyseja*, tłum. Jan Parandowski, Warszawa 1981.

Zadanie 11. (0 – 1)

Odys jest postacią z

- A. basni. B. przypowiesci. C. mitu. D. opowiadania.

Zadanie 12. (0 – 1)

Pozostając na wyspie bogini Kalipso, Odys zyskalby

- A. slawe. B. bogactwo. C. wladze. D. spokój.

Zadanie 13. (0 – 1)

Czego Odys pragnal najbardziej?

- A. Powrócić do domu. C. Sluzyc bogom.
B. Zaznac przygód. D. Uzyskac niesmiertelnosc.

Zadanie 14. (0 – 1)

Odpowiedz Odysa na propozycje Kalipso swiadczy o jego

- A. zapobiegliwosci. C. wynioslosci.
B. przebieglosci. D. wytrwalosci.

Zadanie 15. (0 – 1)

Wypowiedz Kalipso rozpoczyna się od

- A. powtórzenia.
- B. apostrofy.
- C. pytania retorycznego.
- D. porównania.

Zadanie 16. (0 – 1)

Który z wyrazów ma znaczenie abstrakcyjne?

- A. Dom.
- B. Ziemia.
- C. Madrość.
- D. Wino.

TEKST III

Koncepcja życia jako nieustannej wędrówki ma prastarą tradycję. Motyw ten pojawia się między innymi w klasycznej, śródziemnomorskiej tradycji poprzez opowiadania o długoletnich tulaczach po morskich szlakach. Nie ma wątpliwości co do więzów pokrewieństwa łączących Skawinskiego, bohatera opowiadania Henryka Sienkiewicza, z owymi mitycznymi postaciami. Byłby więc latarnik polskim Odyssem, tak jak tamten odnajdującym na czas jakiś zastępczy dom, tak jak tamten błędnym żeglarzem? Jak przeciw Odysowi byli ludzie, bogowie i zwiastki, tak przeciw Skawinskiemu sprzyślało się wszystko - zgubiła go susza, oszukał współnik, utracił w pożarze warsztat, rozbity się oba statki, na których pływał. Mimo to wyróżniał się cierpliwością, siłą oporu, wytrwałością... Odys jednak po dwudziestu latach wojny i tułactwa powrócił do ojczyzny, Skawinski zaś w momencie zawiązania akcji tuł się już lat czterdzieści. Itaka Skawinskiego nie istniała bowiem na politycznych mapach świata.

Bez znajomości historii Polski Sienkiewiczowska opowieść o latarniku nie jest w pełni zrozumiała. Dlaczego Skawinski opuścił kraj? Dlaczego nie mógł donosić powrócić? Dzieje tego bohatera to historia polskiego emigranta. Nie tylko uczestnika Wielkiej Emigracji po 1831 roku, ale i członka nowej fali emigracji, która pod koniec XIX wieku zaczęła rozlewać się po kontynentach świata. W jednej biografii ujęte zostały losy wielu Polaków.

Krystyna Poklewska, *Wstęp*, w: Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, Wrocław 1988.

Zadanie 17. (0 – 1)

Skawinski i Odys są podobni do siebie, ponieważ

- A. zapragnęli opuścić dom rodzinny.
- B. tułali się długo po świecie.
- C. uciekali przed zemstą bogów.
- D. utracili nadzieję powrotu do kraju.

Zadanie 18. (0 – 1)

Skawinski nie mógł powrócić do ojczyzny, ponieważ

- A. groziły mu represje polityczne.
- B. wyrzekła się go rodzina.
- C. zawiódł się na współniku.
- D. przestał pływać na statkach.

Zadanie 19. (0 – 1)

Zniknięcie Polski z mapy świata spowodowały państwa:

A. Szwecja, Prusy, Rosja.

B. Rosja, Prusy, Austria.

C. Austria, Włochy, Francja.

D. Francja, Rosja, Prusy.

Zadanie 20. (0 – 1)

Wielka Emigracja rozpoczęła się po powstaniu

A. wielkopolskim.

B. styczniowym.

C. krakowskim.

D. listopadowym.

TEKST IV

Leopold Staff *Odys*

Niech cie nie niepokoją
Cierpienia twe i błędy.
Wszędy są drogi proste,
Lecz i manowce są wszędy.

O to chodzi jedynie,
By naprzód wciąż iść śmiało,
Bo zawsze się dochodzi
Gdzie indziej, niż się chciało.

Zostanie kamień z napisem:
Tu leży taki a taki.
Każdy z nas jest Odysem,
Co wraca do swej Itaki.

Leopold Staff, *Poezje*, Lublin 1986.

Zadanie 21. (0 – 1)

Na podstawie tekstu III odpowiedz, jaki motyw z kultury śródziemnomorskiej wykorzystał L. Staff w swoim wierszu.

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0 – 1)

Podaj synonim wyrazu „manowce”.

.....

Zadanie 23. (0 – 1)

Jak należy rozumieć przenosny sens przestrogi: *Lecz i manowce są wszędy*?

.....

.....

Zadanie 24. (0 – 1)

Co to znaczy, że: *Każdy z nas jest Odysem?*

.....
.....

Zadanie 25. (0 – 1)

Jakie jest przesłanie wiersza *Odysej*?

.....
.....

Zadanie 26. (0 – 3)

Uzupełnij każde z wypowiedzeń jednym zdaniem pojedynczym, wykorzystując informacje z tekstów I, II, III:

a) Syn marnotrawny zapragnął powrócić do domu, ponieważ

.....

b) Odysej pragnął powrócić do domu, mimo że

.....

c) Skawinski pragnął powrócić do domu, ale

.....

Zadanie 27. (0 – 5)

Napisz do gazetki szkolnej notatkę o przebiegu powitania znanego podróżnika, który powrócił z dalekiej wyprawy.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 28. (0 – 17)

Odwołując się do doświadczeń wybranej postaci literackiej, napisz rozprawkę, w której rozważysz słuszność stwierdzenia: *Wedrowanie pozwala odkryć prawdę o sobie i innych ludziach.*

Na napisanie rozprawki przeznaczono 1,5 strony. Twoja praca zostanie oceniona, jeśli będzie zgodna z tematem. Musisz wypełnić co najmniej 3/4 wyznaczonego miejsca, aby otrzymać punkty za kompozycję, język i styl, ortografię i interpunkcję.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Brudnopis